

SĂRBĂTORIȚII MEI: PERSONALITĂȚI MEDICALE PATRIMONIALE, LA ANIVERSĂRI REPREZENTATIVE

Patrimonial medical personalities, at representative anniversaries

Dr. Grigore Bușoi

Motto:

*Camarazi cu stetoscopul,
Crugul vieții tot ne cheamă
Umple-și iară moara scocul,
Memoriei să-i dăm vamă!*

Mulți se pot întreba de unde acest impuls de omagiere a unor personalități de anvergură națională, implicit de sărbătorire inedită, cu sufletul, a lor. Un posibil răspuns ar fi că eu sunt un adept al meritocrației, iar cultivarea pozitivului în plan social a devenit pentru mine un parametru existențial pe care îl practic cu obstinție, fapt care îmi întreține râvna și mă tonifică. Și să nu uităm că aceste personalități îmi sunt cunoscute, cel mai des prin relații directe, ele făcând parte din spațiul meu afectiv.

Un al doilea element ar fi faptul că încă din copilărie am crescut într-un duh al sărbătoririi.

Sărbătorirea e un motiv de cunoaștere, având darul de a ne uni în plan profesional, de a atesta valorile naționale, de a ne solidariza ca neam și de a prezenta lumii o față etnopsihologică interesantă.

Sărbătorii mei, vârfuri ale vieții științifice medicale și culturale românești, exprimă în opera lor credința neostoită în progresul cunoașterii, dar și îndoiala asupra deplinătății cuprinderii celor necesare a fi spuse, ceea ce le conferă veridicitate și susceptibilitatea spre o cât mai bună receptare.

Anul 2014 a fost „Anul Brâncoveanu“, în fapt al Sfinților Martiri Brâncoveni. (7) Vodă Constantin Brâncoveanu Basarab a avut o influență notabilă în viața spirituală și culturală a românilor, nu numai prin marile sale ctitorii – construcții cu etalări specifice în plan arhitectonic, prin înființarea Școlii Sfântul Sava, prin tipăriturile în limba română, ci mai ales prin jertfa sa și a familiei lui, întru apărarea credinței strămoșești. Să ne aducem aminte de cu-

vintele tatălui adresate mezinului Matei: „Din sângele nostru nu a mai fost nimeni care să-și piardă credința“.

Tot în acest an sărbătorim 300 de ani de când Dimitrie Cantemir, personalitate prodigioasă de factură enciclopedică, autor al lucrării *Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea, au giudețul sufletului cu trupul*, este ales membru al Academiei din Berlin.

Având noi o deschidere știută către spiritualitatea germană, spunem că medicul de familie (medicul de casă) este un mădular capital al legăturii dintre trup și suflet în mediul ambiant („Der Hausarzt ist Hauptverbindungsglied zwischen Körper und Seele im Umfeld“).

Reproducem un dialog cu Lumea și Înțeleptul:

Lumea: Dară au nu sunt bună?

Înțeleptul: Ba bună de te voi precum rea să fi cunoaște, ca prin răutate bun să mă fac și la mai mare bine să ajiung.”

Se cuvine să amintim la ceas aniversar că în acest an se împlinesc 500 de ani de la nașterea lui Andreas Vesalius (1514-1564), autorul celebrului tratat *De humani corporis fabrica* („Despre alcătuirea corpului omenesc“), apărut în 1542 în 7 volume și să ne însușim un percept al epocii: *Sensata veritas* (Află adevărul numai cu ajutorul propriilor simțuri!).

Să trecem acum la repertoriizarea persoanelor sărbătorite:

- **Prof. Dr. Constantin Bogdan** (n. 6.04.1934 – 80 de ani);
- **Prof. Dr. Dumitru Dumitrașcu** (n. 27.03.1929 – 85 de ani);
- **Dr. Nicolae Radu** (n. 25.02.1934 – 80 de ani);
- **Dr. Victor Lotreanu** (n. 5.11.1934 – 80 de ani);
- **As. Med., istoric Antoaneta Lucasciuc** (n. 9.09.1939 – 75 de ani);
- **Prof. Dr. Gheorghe Bacalbașa** (n. 29.03.1944 – 70 de ani);
- **Prof. Dr. Nicolae Bacalbașa** (n. 29.03.1944 – 70 de ani);
- **Dr. Ștefan Moraru** (n. 4.09.1944 – 70 de ani);
- **Prof. Dr. Radu Șerban Palade** (n. 26.04.1944 – 70 de ani);
- **Prof. Dr. Alexandru Ciocâlțeu** (n. 9.12.1949 – 65 de ani);
- **Conf. Dr. Corneliu Zeană** (n. 12.04.1939 – 75 de ani).

Începem expunerea noastră privind sărbătorii având drept cap de șir pe **Prof. Dr. Constantin Bogdan**. Pe Dr. Constantin Bogdan, personalitate polivalentă a medicinei românești, îl cunoaștem din perioada stagiului rural, de la Circumscripția Cornățel din raionul Costești, regiunea Argeș. Surse bibliografice multiple conturează profilul intelectual de marcă al sărbătoritului (3,5,8). În ziarul *Viața Medicală* din 11 aprilie 2014 îl găsim pe distinsul nostru coleg în trei ipostaze: omagiat și medaliat, formator de școală geriatrică, asistență socială și îngrijiri paleative, prin articolul „În semn de recunoștință“, cronicar prin eseul „Victor Săhleanu, un spirit creator“ și avizat organizator de sănătate prin editorialul „Legislația poate dăuna grav sănătății“.

Într-un viitor articol al meu despre despre „Priorități medicale românești de valoare universală“ voi puncta elementele de noutate – contribuții originale și priorități – ale internistului și geriatrului Constantin Bogdan. La colecția de funcții dobândite de-a lungul timpului, se adaugă una recentă, aceea de președinte al Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România.

Prof. Dr. Dumitru Dumitrașcu. Este un faimos gastroenterolog clujan, autor a trei volume premiate de Academia Română și un important om de cultură, autor al culegerii de eseuri „Medicina între miracol și dezamăgire“, memorialist și pictor (o selecție a lucrărilor sale le-am văzut într-o expoziție deschisă la Iași).

La recenta sa aniversare i s-a conferit *Medalia „Iuliu Hațieganu“*. Cu profesorul Dumitrașcu am avut o primă legătură care mă onorează. Domnia

Sa, împreună cu dl. Conf. Dr. J. Hurjui și dl. Dr. C. Bogdan, au prezentat elogios cartea „Medicina generală“ (sub redacția Prof. Dr. Marin Voiculescu) și în special au pus în relief *Bazele teoretice și practice ale medicinei generale*, secțiune a volumului scrisă de mine (recenzie publicată în *Viața medicală* din 13 iulie 1990).

Medicul și scriitorul **Nicolae Radu**, vâlcean de origine, dublu licențiat în medicină și filosofie, are o operă valoroasă atât în specialitatea sa de anestezie și terapie intensivă, cât și în literatură, în special ca memorialist, unde apar o serie de portrete ale unor medici români.

Am fost coleg de internat cu Dr. N. Radu. Redăm un paragraf din cartea sa „Memorii uitate“ (2007): „Ducem cu noi lumea de amintiri, a noastră și a înaintașilor noștri, păstrate în depozitele pe care sperăm să le deschidă cineva și să le restituie urmașilor.“

Sub un titlu inspirat și în același timp real „Unde sunt prietenii, acolo e bogăția“, Maria Dragotă, în *Viața medicală*, redă câteva secvențe din ultima sa carte lansată, numită „Memorii afective“. Medicul, scriitorul și filosoful Sorin Lavric îl aseamănă pe sărbătorit cu un personaj al lui Eschil sau Sofocle, care răzbate demn și cu onoare prin viață.

Dr. Victor Lotreanu, eminent medic, afirmat în domeniul paraclinice, autor de cărți medicale, este un memorialist, dar și un publicist cu vervă apoftegmatică. Am avut o colaborare profesională strânsă cu Domnia Sa în calitatea pe care o avea, de medicșef al Laboratorului de la Spitalul Grivița. Pe una din cărțile sale, „Analize medicale“, pe care am primit-o, este scrisă dedicația: „În semn de solidaritate intelectuală și doctorală“.

Doamna Antoaneta Lucasciuc, asistentă medicală, profesor la școli sanitare, istoric ca formație și publicist, este un suflet mare, cu o prezență ubicuă la toate manifestările din perimetrul istoriei medicinei din România. Prezintă comunicări de mare forță evocatoare asupra unor personalități care și-au înscris numele în dezvoltarea medicinei naționale.

Profesorii Gheorghe și Nicolae Bacalbașa, frați gemeni, se prezintă lumii temperamental diferit, Nicolae fiind la propriu un adevărat lup de mare. Ei au un apetit scriitoricesc evident pe care l-au valorificat cu mult har. Un volum de peste 700 de pagini apărut în 2010 intitulat „Medicină și cultură“, cu paradigme exploratorii deosebit de interesante, ne trimite Nicolae Bacalbașa și fiica sa, Diana Popa. (1)

În „Literatura artistică a medicilor“, operă de mare valoare informativă, aparținând Dr. Mihail

Mihailide se găsesc consemnări relevante care întregesc portretul socio-cultural al multor medici, inclusiv al fraților Bacalbașa.

Colegul Dr. Ștefan Moraru, medic de medicină generală, m-a impresionat prin aplecarea sa asupra unor cugetări pe care apoi le-a strâns în câteva antologii de largă respirație intelectuală.

Prof. Dr. Radu Palade, chirurg și scriitor cu un caracter puternic, reproduce viziunea și vigoarea vechilor noastre școli de chirurgie. Ca scriitor inspirat, cu o bună organizare a textului, m-am aflat în preajma Domniei Sale în special cu ocazia unor prezentări de înaltă ținută critică a operei scriitorului și medicului C.D. Zeletin. Mai trebuie spus că profesorul este un colaborator și susținător al *Revistei Medicale Române*.

Prof. Dr. Alexandru Ciocâlțeu și-a câștigat un nume de referință în nefrologie, Domnia Sa fiind autor de cărți de specialitate și iscoditor inspirat, cu lansarea pe piață a unui eclatant brevet de invenție. În literatură s-a făcut remarcat în special ca romancier. Am participat la lansarea volumului cu un titlu oximoronic, „Feeria din privată“, carte ce a fost primită elogios de critică.

Conf. Dr. Corneliu Zeană este medic internist și cardiolog, având numeroase monografii științifice, care tratează teme deosebit de interesante (Magneziul, Sănătate și comportament, Cardiologie preventivă, Sarcina și bolile cardiovasculare etc.). Dr. Corneliu Zeană face parte din Colegiul de redacție al *Revistei Medicale Române* și, alături de dânsul, am participat la câteva Comisii de examinare pentru atestarea profesională a medicilor generaliști/medici de familie. Este fondatorul publicației „Cugetarea europeană“, al „Asociației Europene a Cadrelor Didactice“ și al „Mișcării europene“. În plan literar a scris „Trei secole după Milescu – Jurnal paralel“ și este autor de epigrame și proză scurtă.

După sărbătorirea personalităților prezente în Cetate, forța gândului mă duce la comemorarea cunoscuților plecați dintre noi. Dintre aceștia, aducerea aminte ne popone următoarele medalioane:

- **Prof. Dr. Ștefan Berceanu** (16.09.1914 – 9.11.1990) – 100 ani de la naștere;
- **Acad. Dr. Nicolae Cajal** (1929 – 7.03.2004) – 10 ani de la trecerea în neființă;
- **Dr. Epifanie Cozărescu** (24.01.1914 – 2010) – 100 ani de la naștere;
- **Dr. Constantin Daniel** (04.07.1914 – 14.06.1987) – 100 de ani de la naștere;
- **Prof. Dr. Valeriu Rusu** (28.08.1939 – 01.05.2014) – 75 de ani de la naștere;
- **Prof. Dr. Victor Săhleanu** (19.01.1924 – 26.08.1997) – 90 de ani de la naștere.

Prof. Dr. Ștefan Berceanu, un binecunoscut profesor de hematologie, a rămas pentru posteritate din perspectivă culturală ca eseist și dramaturg.

Prof. Dr. Nicolae Cajal. A fost directorul Institutului Național de Virusologie „Ștefan S. Nicolau” și membru al Academiei Române. Eu vreau să relev numai o latură a personalității sale, aceea de om accesibil și generos. La o solicitare a mea, profesorul împreună cu un colaborator au ținut o prelegere despre *Virusul HIV*, prima ieșire în public pe această temă, la o Sesiune de Comunicări a Societății de Medicină Generală, filiala București, care se respecta lunar la spitalul Colțea.

Din jurnalul ținut de profesor preluăm câteva gânduri: „Mi-ar plăcea să creez un vaccin împotriva prostiei, lichelismului și antisemitismului“ și „Cei mari au devenit mari pentru că au fost lichele sau au devenit lichele după ce au ajuns mari“ (citat din *Viața Medicală*, nr. 16/ 2014).

Dr. Epifanie Cozărescu, născut la Cernăuți, medic internist, istoric al medicinei, publicist, a fost fondatorul Muzeului de Istorie al medicinei și farmaciei din Roman.

Dr. Constantin Daniel, medic psihiatru și orientalist. Este coautor alături de Vasile Văleanu la *Psihosomatica feminină* (1977) și autor al unor cărți despre civilizația antică (*Civilizația Egiptului*, *Civilizația feniciană*, *Civilizația sumeriană*, *Pe urmele vechilor civilizații* etc.). Am purtat o discuție cu Domnia Sa despre Imhotep, ca zeu – medic, sacerdot, autor al unei cărți sapiențiale, constructor, administrator, om zeificat postmortem.

Prof. Dr. Valeriu Rusu, un ales între oameni, a fost profesor de biofizică și medicină nucleară, autor al celebrului *Dicționar medical*, al cărții de mare succes *Premiile Nobel pentru medicină* (biografie a personalităților Nobel, scriere pe care am primit-o cu dedicație), redactor-șef al *Revistei Medico-Chirurgicale din Iași*, susținător al rubricii „Lexis“ din *Viața Medicală*. În *Revista Medicală Română* nr. 3/2014 apare *In memoriam* un necrolog scris de Prof. Dr. Cipriana Ștefănescu. Dacă ar fi să-l caracterizăm în câteva cuvinte, profesorul ar fi posesorul a 5 calități în „S“: un ins scilpitor, sensibil, serios, sobru, plin de solicitudine.

Prof. Dr. Victor Săhleanu, un spirit erudit de o extinsă creativitate. Pagini numeroase din diferite periodice vorbesc despre puternica personalitate a doctorului Victor Săhleanu. Profesorul a fost conducătorul științific al tezei mele de doctorat, „Aspecte ale sănătății și patologiei familiei din perspectivă antropologică“. În cartea noastră, *Din adânc spre cele înalte*, i-am dedicat un capitol intitulat „Profesorul Dr. Victor Săhleanu și formula sa de lucru: complementaritate și tot“. Dr. Ioan

Oprescu, un colaborator apropiat, a scris mai multe articole despre viața și activitatea sa, din care cităm: „V. Săhleanu sau exemplaritatea spiritului interdisciplinar“ (*RMR* nr. 1/1998); „Victor Săhleanu – studiul omului, opțiune de o viață“ (*RMR* nr. 1/2004). Prof. Dr. C.D. Zeletin ne-a prezentat: „V. Săhleanu – poetul“ (*RMR* nr. 1/2001).

Spre finalul acestui panegiric, am vrea să menționăm două cărți excepționale care ne amintesc de două mari personalități ale medicinei românești: **Prof. Dr. Victor Babeș** (1854-1926), de la a cărui naștere se împlinesc 160 de ani (2), și **Prof. Dr. Francisc I. Rainer** (1874-1944) – 140 de ani de la naștere și 70 ani de la trecerea în neființă (6).

În încheiere, plecând de la mușcătura vremii care lasă urme adânci în istorie, să vorbim însă și despre gloria celor animați de țeluri nobile. În această ultimă ipostază îl plasăm pe **Acad. Victor Crăciun**, istoric, critic literar și scriitor, președintele Ligii Culturale Române și al Congresului Spiritualității Românești, care în acest an a fost sărbătorit pentru împlinirea a 80 de ani rotitori, deveniți cu adevărat rostitori.

NOTAȚII FINALE

1. Gândindu-ne la întemeietori pe care îi comemorăm cu ardoare, la fiii Țării, cu dar și har, sărbătorii cu laudă, ar trebui să arătăm lumii că,

BIBLIOGRAFIE

1. **Balcalbașa N., Popa Diana** – Medicină și cultură, Ed. Did. și Pedag., R.A., București, 2010.
2. **Buda O.** – Despre regenerarea și... degenerarea unei națiuni, Ed. Sens Triontic, București, 2009.
3. **Bușoi Gr.** – Din adânc spre cele înalte. Eseurile unui ostenitor într-ale medicinei, Ed. Amaltea, București, 1997.
4. **Iftimovici R.** – Veșnica mea pomenire, Ed. Cartea Veche, București, 2014.
5. **Mihailide M.** – Literatura artistică a medicilor, vol. I, vol. II, Ed. Viața Medicală Românească, București, 2009.
6. **Riga D., Riga S.** – Ilie Th. Riga, Gheorghe Călin: Anatomie și Antropologie (eseuri și sinteze), Ed. Cartea Universitară București, 2008.
7. **Colectiv de autori** – Bucureștii Sfinților Brâncoveni, Ed. Muzeului Municipiului București, 2014.
8. **Who's Who Medical în România**, Pegasus Press, București, 2006.
9. **XXX** – Colecția „Revistei Medicale Române”, 1992-2014

plini de merite, avem locul nostru binecuvântat sub soare, în România dodoloață, care în 2018 își aniversează un secol de existență.

2. Ca medici înțelegem mai bine ce este *starea de veghe*. Să dăm viață acestui comandament întru împăământenirea *sentimentului românesc al ființei*, izvodire a lui Constantin Noica.
3. Patria noastră, ca manifest pentadic, este edificată prin *limbă, credință, cultură, muncă, unitate*, este evidențiată triadic ca *lumină, identitate, durată* și inculcată patriotic sub monolitul – *iubire*.
4. Cubul, zar câștigător pentru România eternă, ne prescrie: cercetează, cugetă, creează.
5. Există reprezentanți ai lumii medicale, apărători și înălțători ai spiritualității românești care să răspundă exigențelor acronimului OȘTEAN – operă, știință, tradiție, enciclopedism, angajare, națiune? Dacă da, să-i identificăm și să-i cinstim. Eu vă propun spre acreditate trei nume: Prof. Dr. Gavril Cornuțiu, General (r), Prof. Dr. Constantin Dumitru-Dulcan și Dr. Virgil Răzeșu.